

Reforma veřejných rozpočtů ČR:

**Sumarizace
závěrů porad G 8**

Tento dokument shrnuje závěry vyplynuvší z porad „G8“ předsedy vlády s koaličními partnery k reformě veřejných rozpočtů. Tyto porady se konaly ve dnech 23.ledna, 8.února, 13.února, 3.dubna, 10.dubna, 17.dubna, 4. května, 11. května 2003.

Závěry jsou rozděleny podle tematických bloků (bez ohledu na datum jejich přijetí). Byly odsouhlaseny předsedy koaličních stran na schůzce na zámku v Kolodějích dne 22. června 2003 a vládou o den později.

1. Střednědobé fiskální cílení a úpravy rozpočtového procesu

- Fiskálním cílem vlády v období 2004 – 2006 je postupné snižování deficitu veřejných rozpočtů tak, aby v roce 2006 činil nejvýše 4 % HDP (v metodice použité v prosincové verzi materiálu „Koncepce reformy veřejných rozpočtů“¹).
- Vláda bude cílit snižování deficitu veřejných rozpočtů v jednotlivých letech směrnými tempy: v roce 2004 o 0,6 až 0,7 % bodu, v roce 2005 o 0,7 až 0,8 % bodu, v roce 2006 o 0,8 až 0,9 % bodu ve vztahu k HDP.
- Celkové výdaje Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) jsou v navržené trajektorii uvažovány na úrovni 44 mld. Kč ročně (v metodice nezahrnující změny z nového rozpočtového určení daní a přesunu kompetencí z SFDI na kraje). Zvýšení výdajů SFDI nad tuto hranici, které by znamenalo navýšení návrhu výdajového rámce vlády a deficitu veřejných rozpočtů, by schvalovala vláda.
- Souhlas s úpravami rozpočtového procesu v souvislosti s fiskálním cílením a stanovením střednědobých výdajových rámců podle návrhu MF (č.j. 10/32036/2003). MF začne podle odsouhlaseného postupu připravovat novelu zákona o rozpočtových pravidlech s navrhovanou účinností v roce 2004.

2. Daně

2.1. Obecná daňová politika

- hlavním cíl daňové politiky v letech 2003 až 2006: stabilizace daňové kvóty na úrovni roku 2000 tj. 21,9 %,

¹ tj. bez finančních operací (na straně příjmů – příjmy z privatizace, splátky poskytnutých půjček; na straně výdajů – návratné finanční výpomoci, tj. poskytnuté půjčky), dotací transformačním institucím (zejména ČKA), platby z titulu v minulosti poskytovaných státních garancí (zachycovány doposud jako poskytnuté půjčky), naopak včetně nerozpočtovaných výdajů krytých půjčkami (zejména od EIB).

2.2. Daň z přidané hodnoty

- harmonizace rozsahu zboží a služeb, na které je uvalena základní a snížená sazba, a to od 1.1. 2004, první krok a k 1.5. 2004 dokončení harmonizace.
- snížení prahu pro registraci plátců daně,

2.3. Spotřební daně

- harmonizace – implementace směrnic EU (včetně zvyšování sazeb na tabákové výrobky),
- zvýšení spotřební daně z lihu z 234 Kč/litr etanolu na 265 Kč/litr,
- zákaz prodeje tabákových výrobků a lihovin na tržištích,
- povinné označování alkoholických nápojů kontrolními páskami (výrobcům lihovin bude umožněn jednorázový odpis zařízení pro páskování),
- zvýšení sazeb u minerálních olejů – zhruba o 0,60 Kč na litr bezolovnatého benzínu a 2,10 Kč na litr nafty s tím, že může dojít k úpravě poměru zvýšení sazeb mezi benzinem a naftou,

2.4. Daň z příjmů právnických osob

- harmonizace – implementace směrnic EU,
- sazba daně z příjmů právnických osob se v roce 2004 sníží na 28 %, v roce 2005 na 26 %, v roce 2006 na 24 %.
- snížení sazby daně bude částečně kompenzováno opatřeními k rozšíření základu daně – stanovení cenového limitu pro odepisování pořízených automobilů na 900 tisíc Kč od roku 2004, zrušení slevy na dani ve výši poloviny daně srážené z dividendových příjmů od roku 2005.

2.5. Daň z příjmů fyzických osob

- zvýšení odpočitatelné položky na dítě o 2 000 Kč, od 1.1. 2004,

2.6. Daň z nemovitostí

- hodnotový princip bude zatím uplatněn u daně z pozemků,
- u staveb bude prozatím ponechán dosavadní systém,
- budou posíleny pravomoci obcí při stanovení výše daně.

2.7. Daň z převodu nemovitostí

- změna splatnosti daně tak, že bude splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání,
- snížení sazby o dva body (z 5 % na 3 %), obě změny od 1.ledna 2004.

2.8. Daň dědická

žádné změny

2.9. Daň silniční

- harmonizace – implementace směrnic EU,

2.10. Další (správa daní a rozpočtové určení daní)

- harmonizace – implementace směrnic EU,
- každý, kdo do budoucna zakoupí registrovaný majetek (automobily, lodě, letadla, nemovitosti a obchodní podíly) v cenách přesahujících stanovenou mez, bude povinen podat přiznání o nabytí takového majetku. V případě, že uhrazená cena bude v nepoměru k doposud deklarovaným příjmům, či poplatník přiznání o nabytí majetku nepodá, zahájí správce daně vůči poplatníkovi řízení o přiznání původu příjmu
- pro podnikatele prodávající ve stáncích a tržnicích, kteří inkasují platby v hotovosti, bude zavedena povinnost evidovat tyto platby na registračních pokladnách (součást daňového řádu, tj. nové procesní normy pro daňové řízení),
- zjednodušení účetnictví pro neplátce DPH,
- rozpočtové určení daní od roku 2004 bude z hlediska převedených příjmů a převedených činností pro státní rozpočet fiskálně neutrální.

3. Platy a personální opatření ve veřejném sektoru

- Na základě výsledků tarifních vyjednávání vláda definitivně rozhodne o zavedení tarifního systému. Prostředky na zvýšení platů budou v intencích potřeby fiskální konsolidace.
- Uplatnění zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon): v rámci projednávání odkladu jeho účinnosti k 1. 1. 2005 v Parlamentu ČR, bude předložen návrh na vypuštění části desáté zákona – odměňování státních zaměstnanců, čekatelů, ostatních zaměstnanců správních úřadů. Odměňování bude s drobnými úpravami řešeno podle obecné právní úpravy – zákona č. 143/1992 Sb., o platu.
- Úprava odměňování příslušníků ozbrojených sborů a vojáků z povolání by měla být řešena jednotným zákonem. Tento postup by měl odstranit disproporce ve výši platů a ostatních náležitostí obou kategorií zaměstnanců ve služebním poměru. Přístup ke způsobu odměňování by měl být shodný s postupem u státních zaměstnanců ve správních úřadech.
- Bylo odsouhlaseno moratorium na zvyšování počtu pracovníků v ústředních orgánech státní správy, stop stav na dnešních 19 200 osobách. Výjimky z tohoto pravidla u jednotlivých ústředních orgánů může povolit vláda, jde-li o navýšení administrativní kapacity související s čerpáním finančních prostředků z Evropské unie a pokud správce rozpočtové kapitoly, resp. příslušný resortní ministr, sníží o stejný počet personální stav v podřízených organizačních složkách státu nebo příspěvkových organizacích. Meziřesortní strukturu úprav počtů stanoví vláda. Ústředním orgánům státní správy se doporučuje snižovat počet zaměstnanců meziročně o 3 % v období

2004 – 2006. Je souhlas s provedením organizačních a personálních auditů v ústředních orgánech státní správy nezávislou respektovanou specializovanou autoritou, a to nejpozději do konce roku 2004, s cílem optimalizovat organizační strukturu.

- Vláda sníží celkový počet pracovníků v ústředně řízené správě o 6 % celkem v období 2004 – 2006. Meziřesortní strukturu snižování počtů (příspěvek jednotlivých resortů) i temto v jednotlivých letech tříletého období stanoví vláda.
- Budou zmrazeny platy ústavních činitelů a soudců v období 2004 – 2006.
- Vláda provede reformu ústředních orgánů státní správy a sníží jejich počet.

4. Důchody a sociální pojištění

- Souhlas s parametrickými změnami k 1.1. 2004 podle návrhu: pokračování prodlužování odchodového věku do důchodu i po roce 2006 shodně na 63 let pro muže i ženy, redukce náhradních dob, zrušení jen dočasného krácení důchodu při předčasném odchodu (tedy trvalé krácení).
- Souhlas se změnou struktury pojištění na sociální zabezpečení, tj. zvýšení sazby pojištění na důchodové pojištění o 2 % body na vrub snížení pojištění na státní politiku zaměstnanosti.
- V letech 2004 až 2006 budou důchody valorizovány podle „zákonného minima“ s tím, že relace průměrný důchod ku průměrné mzdě neklesne pod 40 %.
- U OSVČ dojde ke zvýšení vyměřovacího základu pro odvod pojištění na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti z dnešních 35 % na 50 %, postupně v periodě 3 let (2004 – 2006). U OSVČ bude obecně uplatněn princip fiktivního příjmu ve výši 50 % průměrné mzdy v národním hospodářství. Tento princip bude uplatněn pro účely stanovení minimální daně z příjmů, výpočtu minimálního odvodu pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti, pro minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění a pro posouzení nároku na sociální dávky. Na osoby pobírající příjmy na základě mandátních a jim podobných smluv bude z hlediska sociálního a zdravotního pojištění a přístupu k sociálním dávkám pohlíženo jako na OSVČ.
- V souvislosti se zavedením nového důchodového systému bude řešena i otázka maximálního vyměřovacího základu pro zaměstnance a OSVČ.
- Koalice se rozhodla pro reformu systému důchodového pojištění, budou pokračovat práce na přípravě příspěvkově definovaného systému tzv. zdánlivých administrativních účtů (NDC) doplněného o doplňkové systémy.
- Zrušení omezení souběhu důchodu a výdělku.

5. Nemocenské pojištění

- Byly schváleny změny s účinností k 1.lednu 2004: prodloužení moratoria na zvyšování redukčních hranic, prodloužení rozhodného období ze 3 na 12 měsíců, redukce vyměřovacího základu prvních 14 dní v nemoci ze 100 na 90 %, první tři kalendářní dny nemoci snížení nemocenských dávek na 25 %. Pokud to bude administrativně zajiřitelné, omezit „stropem“ souběh pobírání nemocenské u více pracovních poměrů (MPSV prověří).
- K 1. lednu 2005 nabude účinnosti nový zákon o nemocenském pojištění.

6. Státní sociální podpora a dávky sociální péče

6.1. Valorizační politika v horizontu 3 let:

- Bude prováděna jen minimální možná valorizace výše životního minima podle zákona.

6.2. Dohodnuté parametrické systémové změny od roku 2004:

- Osoba pobírající déle než rok dávky sociální péče bude moci být obcí vyzvána, aby nastoupila k výkonu veřejných prací na 8 hodin týdně, pokud výzvy bezdůvodně neuposlechne, jsou jí dávky kráceny o 50 %. Podmínkou poskytování dávek podmíněných sociální potřebností je i zajištění povinné školní docházky dětí v rodinách příjemců dávek.
- Bude zrušen příspěvek na dopravu od roku 2004, s tím, že asi polovina objemu dnešních vyplácených dávek bude přesunuta do dotací na územní dopravní obslužnost jako zdroj k zajištění žákovských slev na jízdném.
- Dávky státní sociální podpory bude vyplácet stát, organizačně bude řešeno vytvořením divizí státní sociální podpory při dnešních úřadech práce.
- U OSVČ se uplatní koncept minimálního (fiktivního) příjmu ve výši 50 % průměrné mzdy v národním hospodářství.
- Příjemcům rodičovského příspěvku bude zrušeno omezení výše výdělku pro účely souběhu s příspěvkem. Ostatní podmínky zůstávají zachovány.
- Nebudou zavedeny plošné přídatky na děti a bude odloženo zavedení školského příspěvku.

6.3. Dlouhodobé systémové změny:

- Revize a rekonstrukce životního minima.
- Revize a redukce dávek sociální péče a zpracování nového zákona o hmotné nouzi a sociálním vyloučení s komplexně novým řešením dávek podmíněných sociální potřebností k 1.1.2006 a zavedením bonifikačních a sankčních mechanismů.
- Revize a redukce dávek, u nichž je nárok podmíněn zdravotním handicapem s tím, že budou upraveny zvláštním zákonem.
- Příspěvek na bydlení bude přesunut do systému dávek sociální péče, při stanovení jeho výše budou brány v úvahu nejen příjmy příjemců, ale i reálné náklady na bydlení v dané lokalitě.
- Důsledné rozdělení rolí státu a územních samosprávných celků v organizaci, správě a financování nepojištěneckých dávkových systémů se zdůrazněním principů individuálního posuzování sociální situace a posuzování ochoty obstarávat si prostředky obživy vlastním přičiněním.

7. Zdravotní pojištění

- U OSVČ dojde ke shodným úpravám jako u platby pojistného sociálního, tj. zvýšení vyměřovacího základu pro odvod pojistného na zdravotní pojištění z dnešních 35 % na 50 %, postupně v periodě 3 let (2004 – 2006) a stanovení minimálního vyměřovacího základu na úrovni 50 % průměrné mzdy v národním hospodářství.
- Platba státu ze státního rozpočtu do systému veřejného zdravotního pojištění bude v příštích 3 letech meziročně valorizována jen podle míry inflace.

8. Mimorozpočtové instituce a státní záruky

8.1. Státní fondy:

- Neuvažuje se nyní s rušením stávajících státních fondů, ale se standardizací podmínek rozpočtování těchto fondů s kapitolami státního rozpočtu. Úpravami pro hospodaření kapitol státního rozpočtu se budou stírat rozdíly oproti rozpočtování a hospodaření státních fondů.
- Státní fondy budou proto zahrnuty do fiskálního cílení centrální vlády a střednědobého výdajového rámce spolu se státním rozpočtem.
- Při rozpisu celkového střednědobého výdajového rámce vlády na tři roky bude prováděn rozpis „resortním“ způsobem, tj. pro rozpočtovou kapitolu a státní fond současně (např. kapitola MDS a SFDI).
- V novele rozpočtových pravidel bude navržena plná převoditelnost uspořených prostředků z jednoho roku do roku následujícího pro kapitoly státního rozpočtu.
- MZe: připraví podklad o perspektivě ukončení činnosti Pozemkového fondu ČR a Státního fondu pro zúrodnění půdy.
- Porada nesouhlasí s transformací PGRLF na hypotéční banku.

8.2. Česká konsolidační agentura a Fond národního majetku:

- Vláda na tuto agenturu nebude převádět nová špatná aktiva, jen ve zcela mimořádných případech.
- ČKA ukončí svoji činnost do konce roku 2008.
- Debata o výši úhrady ztráty ČKA ze státního rozpočtu by neměla ovlivňovat každoroční jednání o státním rozpočtu.
- Co nejrychleji „vyprázdnit“ bilanci ČKA.
- MF navrhne řešení, aby do návrhu SR na rok 2004 byla zahrnuta určitá část krytí ztráty ČKA, kdy zbylá část by byla řešena zvláštní zákonnou úpravou v roce 2004.
- Výdaje na krytí ztráty ČKA nebudou součástí střednědobého výdajového rámce vlády.
- Ukončení činnosti FNM do konce roku 2005.

8.3. Poskytování státních garancí

- Příjemce garance by měl sdílet riziko se státem (již ne 100 % ručení státem).
- Na základě zhodnocení rizikovosti poskytnuté záruky vytvářet rezervu ve státním rozpočtu (resp. státních finančních aktivech) nebo obdobné řešení (snížení celkového

výdajového rámce vlády), které povede k tomu, že břímě garance ponese vláda, která ji poskytuje a nikoliv vláda, která ji musí splácet.

- V rámci tohoto principu nebudou výdaje na úhradu splatných záruk součástí střednědobého výdajového rámce vlády.

9. Další závěry

- Stavební spoření: Ministerstva financí a pro místní rozvoj naleznou řešení, které umožní bonifikaci účastníků spoření, kteří použijí naspořené prostředky pro řešení bytových potřeb s tím, že řešení bude v intencích očekávaných fiskálních přínosů podle této reformní koncepce.
- Veškeré návrhy souvisejících legislativních úprav, jež mají nabýt účinnosti k 1.1. 2004, musí být vládě předloženy do 10. června 2003.